

การประเมินความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการป้องกันที่เกิดเหตุ
ในคดีต่อชีวิตและร่างกาย: กรณีศึกษามูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตึก

Evaluation of Understanding of Rescue Volunteers in Protecting Crime
Scene in Criminal Offences against Life and Body: A Case Study of Swang-
Rojana-Thamma-Satarn Sattahip Foundation

มนัชนายนัฐ ตั้งชินนคุด*

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Manachayahnist Tangchinnakhp*

Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

Received: May 18, 2024 | Revised: July 30, 2024 | Accepted: August 21, 2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน ระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครกู้ภัย 133 คน การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหัวหน้าแผนก 6 คน และใช้วิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนและค่าสหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าอาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมาแล้ว 6-10 ปี ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม ในด้านความรู้ความเข้าใจ ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.44 ในด้านความคิดเห็น พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 40.44 และพบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ 1) การมุ่งดูที่เกิดเหตุ 2) สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุซึ่งส่งผลต่อความยากง่ายในการปฏิบัติงาน 3) ขาดแคลนบุคลากร 4) อุปกรณ์-เครื่องมือไม่ทันสมัย สำหรับแนวทางในการพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่

* Email: padthai2532@gmail.com

การจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการไทยมุงและวิธีการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย รวมถึง จัดตารางการทำงานให้อาสาสมัครกู้ภัยเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและจัดหางบประมาณเพิ่มเติมเพื่อการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ, ความคิดเห็น, การรักษาสถานที่เกิดเหตุ, สถานที่เกิดเหตุ, อาสาสมัครกู้ภัย

Abstract

This study aims to investigate operational methods, levels of Cognition and Opinions about Crime Scene Protection, including the relationship between background factors and levels of Cognition and Opinions about Crime Scene Protection of Rescue Volunteers. Data was collected through questionnaires and tests from a sample group consisting of 133 Rescue Volunteers . Additionally, in-depth interviews were conducted with important information providers of 6 department heads. The collected data was then analyzed using frequency distribution, percentages, mean scores, standard deviations, variance analysis, and correlation coefficients. The research findings revealed that the majority of Rescue Volunteers were aged between 31-40 years, with a highest level of education is high school level/vocational certificate. Period of work for 6-10 years and had participated in seminars and training sessions. Regarding Rescue Volunteers, the study found that the majority of Rescue Volunteers had a high level of Cognition, with an average score of 8.44. In terms of opinions, it was found that the majority had moderate opinions, with an average score of 40.44. There was a statistically significant correlation between Cognition and opinions at a significance level of 0.013. Problems and obstacles included 1) issues with bystanders 2) the environmental conditions of the crime scenes affecting the ease of operation 3) personnel shortages 4) outdated equipment and tools. The suggested organizational development guidelines to enhance in Protecting Crime Scenes efficiency involve providing training on managing bystanders and working in various environments, scheduling rescue volunteers to address personnel shortages, and securing additional funding to purchase modern and efficient equipment and tools.

Keywords: Understanding, Opinions, Crime Scene Protection, Crime Scene, Rescue Volunteer

บทนำ

อาสาสมัครกู้ภัย เป็นบุคคลผู้เสียสละเวลาของตนไปช่วยเหลือเบื้องต้นและมักจะเป็นบุคคลแรกๆที่เข้าไปถึงที่สถานที่เกิดเหตุเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย ซึ่งนอกจากจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ประสบภัยฉุกเฉินแล้ว อาสาสมัครกู้ภัยยังจะต้องดูแลความปลอดภัยบริเวณสถานที่เกิดเหตุ เท่าที่จะ

ทำได้ด้วย เพื่อไม่ให้ไทยมุง พลเมืองดี สื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาหยิบจับ สัมผัส หรือทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ก่อนจะส่งมอบสถานที่เกิดเหตุให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น อาสาสมัครกู้ภัยจึงต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้องตามหลักวิชา หากอาสาสมัครกู้ภัยไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้องตามหลักวิชา พยานหลักฐานที่หลงเหลืออยู่ในสถานที่เกิดเหตุอาจจะสูญหายหรือเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้พยานหลักฐานไม่สามารถแสดงข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเรื่องการประเมินความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในด้านการป้องกันที่เกิดเหตุในคดีต่อชีวิตและร่างกาย: กรณีศึกษามูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตั๊ปป

มูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตั๊ปป จังหวัดชลบุรี เป็นองค์กรการกุศล สังคมสงเคราะห์ขนาดใหญ่ที่ก่อตั้งขึ้นโดยมิได้หวังผลกำไร เป้าหมายหลัก คือ การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือสังคมเป็นการกุศลและสาธารณประโยชน์ภายใต้หลักการของสังคมสงเคราะห์ มีหน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อรับแจ้งเหตุภัยไปให้ถึงที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด ซึ่งเป็นการทำงานแข่งกับนาฬิกาชีวิตของผู้บาดเจ็บ โดยไม่จำกัดชั้นวรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา โดยมีเป้าหมายให้การช่วยเหลือและนำส่งโรงพยาบาล มีผู้คนในสังคมที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก เมื่อมีผลงานช่วยเหลือผู้คนในสังคมมากมาย อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตั๊ปปต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้องตามหลักวิชา จึงจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ช่วยให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัดกุม พยานหลักฐานที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุจะมีความสมบูรณ์ เมื่อนำมาตรวจพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ ความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุนี้จะนำมาใช้พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยต้องการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยต่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาสถานที่เกิดเหตุในอนาคต

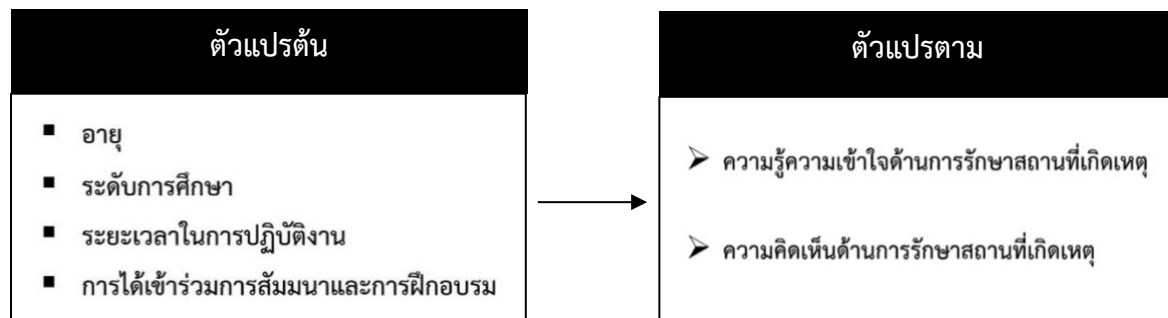
วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติงานด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตั๊ปป
- 2) เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตั๊ปป
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตั๊ปป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ปัจจัยภูมิหลัง) กับตัวแปรตาม (ความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ , ความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ)

และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุกับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้โดยหลัก คือ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นการที่เจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ไปสมทบภายหลังได้ทำการระวังป้องกันข้อเท็จจริงและหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุไม่ให้เกิดความเสียหายหรือถูกทำลายจากการกระทำของคน สัตว์หรือธรรมชาติ โดยการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาวะเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่งในขณะเดียวกันต้องป้องกันไม่ให้เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย (Ferdico, 1979)

การรักษาสถานที่เกิดเหตุมีผลต่อการเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยาน เนื่องจาก ขั้นตอนดังกล่าวมีส่วนช่วยให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุไม่ถูกทำลายหรือเสียหายจนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมอย่างถูกต้อง โดยการรักษาสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ชุดแรกเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ และสิ้นสุดเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นและออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย (Schiro, 2009)

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นการดำเนินการเพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันวัตถุพยานถูกทำลาย ถูกทำให้ปนเปื้อน ไม่ว่าจะโดยเจตนา หรือไม่เจตนาก็ตาม การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุจึงเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานเสียหาย สูญหาย หรือชะลอการเสื่อมค่าของวัตถุพยานนั้นเพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดี (Tongtavee, 2018)

2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ Siricharnsook, S. (1998) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา” ผลการศึกษาพบว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งสำคัญในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน ร่องรอยพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุมักถูกทำลายหรือทำให้เสียหาย

งานวิจัยของ Suebongsiri, S. (2003) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ” ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเกี่ยวกับงานด้านนิติเวชหรือการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ มีผลต่อความคิดเห็นด้านการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย

ระยะเวลาการปฏิบัติงานและการอบรมเกี่ยวกับงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและกู้ภัย มีผลต่อความรู้ในเรื่องการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

งานวิจัยของ Tongtavee, J. (2018) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจและความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กู้ภัย มูลนิธิพิทักษ์กาญจน์ต่อการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ” ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนบุคคลกับคะแนนความเข้าใจต่อการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ปัจจัยภูมิหลังด้านเพศ อายุ รายได้ อาชีพ และการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันในเรื่องความเข้าใจต่อการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ยกเว้นระยะเวลาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่กู้ภัย ในด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนางานที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ พบว่า เจ้าหน้าที่กู้ภัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของการรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุตามหลักการได้ถูกต้อง

งานวิจัยของ Sadudee, S. and Niyomdech, M. (2018) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์” ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครรับรู้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุพยาน

งานวิจัยของ Sankaewkad, S. (2021) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และความเข้าใจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การออกปฏิบัติการของทีมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน มักจะไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อนหน่วยงานอื่นเสมอ โดยปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ ไทยมุง

งานวิจัยของ Singh, H.N. (2021) ได้กล่าวถึงสถานที่เกิดเหตุไว้ในงานวิจัยเรื่อง “CRIME SCENE INVESTIGATION ” ว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง หน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่เข้าไปถึงสถานที่เกิดเหตุคนแรก คือ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และกันผู้ไม่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ Phago, R.J. (2017) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “EVALUATION OF THE ROLE OF THE FIRST RESPONDER AT THE CRIME SCENE” ผลการศึกษาพบว่า การกระทำของผู้ที่เข้าถึงที่เกิดเหตุเป็นคนแรกจะมีสำคัญและมีบทบาทในการสืบสวนคดีอาญาและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1) กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(1) เชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสัทธิบ จำนวน 133 คน

(2) เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นหัวหน้าแผนกของมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตึก จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งได้อ่านคำชี้แจงและยินยอมให้ทำการเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยจึงเริ่มทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เอกสารรับรองเลขที่ 670328-005

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการสอบถามและแบบทดสอบ ผู้วิจัยจะนำไปแจกด้วยตัวเองทั้ง 133 ชุด เมื่อรับกลับคืน จะมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ในเบื้องต้นก่อนรับคืน ในส่วนของการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะใช้วิธีการลงมือปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตึกในสถานที่เกิดเหตุจริง เฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกาย เพื่อสังเกตการณ์และจดบันทึก ส่วนของการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผู้วิจัยจะทำการบันทึกเทปและจดบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในระหว่างการสัมภาษณ์

3) เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ

(1) แบบสอบถามและแบบทดสอบ (Questionnaire and Test) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วน ในส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 4 ข้อ ในส่วนที่ 2 เป็นแบบทดสอบ ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก (ใช่/ไม่ใช่) จำนวนรวม 10 ข้อ ในส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด จำนวนรวม 10 ข้อ โดยใช้เกณฑ์วัด 5 ลักษณะ ในส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระ ข้อคำถามจะเกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาสถานที่เกิดเหตุ วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการ ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาความรู้ของอาสาสมัครกู้ภัย ให้มีความรู้ความสามารถในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

(2) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) มีคำถามในประเด็นที่เตรียมไว้จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลัง (อายุและระดับการศึกษา) ข้อที่ 2 ตำแหน่งงานและระยะเวลาการปฏิบัติงาน ข้อที่ 3 บทบาทหน้าที่ของแผนกในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับคดีชีวิตและร่างกาย ข้อที่ 4 วิธีปฏิบัติงาน ข้อที่ 5 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือการจัดสัมมนาและอบรมทักษะพิเศษเฉพาะด้านให้สมาชิกในแผนก ข้อที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ข้อที่ 7 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาความรู้ของสมาชิกในแผนกให้มีความรู้ความสามารถในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

(3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการลงมือปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสตึกในสถานที่เกิดเหตุจริง เฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและ

ร่างกาย เพื่อสังเกตการณ์ว่าอาสาสมัครผู้ภัย มีขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงานด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างไร มีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างไร เป็นต้น

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบทดสอบมาบันทึกลง Coding Sheet แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) โดยในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการทางสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปของตารางแจกแจงความถี่ ในส่วนของการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจ วิธีการทางสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิธีการทางสถิติที่ใช้ คือ ความแปรปรวนและค่าสหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์หรือส่งอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในส่วนของการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจะนำข้อมูลที่ได้มาบรรยายสรุปเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

(1) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ในด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมาอยู่ที่ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.60 ช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.10 และช่วงอายุสูงกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตามลำดับ

ในด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระดับการศึกษาสูงสุดจบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 41.40 รองลงมาคือ อนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 38.30 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 11.20 มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 6.80 และ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 2.30 ตามลำดับ ไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ในด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครผู้ภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานมาแล้ว 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.10 รองลงมาคือ ระยะเวลา 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.10 ต่ำกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.80 และ 11 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.00 ตามลำดับ

ในด้านการเข้าร่วมการซ้อมและการฝึกอบรมการปฐมพยาบาลขั้น EMR/EMT-B พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมการซ้อมและการฝึกอบรมการปฐมพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 88.00 และ ไม่เคยเข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตามลำดับ

(2) ผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ในด้านความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนความรู้ความเข้าใจ 7 คะแนนและสูงกว่า มีระดับความรู้ความเข้าใจมาก จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 ที่เหลือได้คะแนนความรู้ความเข้าใจ 6 คะแนนและต่ำกว่า ซึ่งเป็นระดับความรู้ความเข้าใจน้อย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 สำหรับคะแนนความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 8.44 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.78

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ในส่วนของคำถามปลายปิด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง ร้อยละ 58.60 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นสูง ร้อยละ 36.90 และระดับความคิดเห็นต่ำ ร้อยละ 4.50 สำหรับความคิดเห็นโดยเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าเท่ากับ 40.44 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 3.37

ในส่วนคำถามปลายเปิด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องตามหลักวิชามีความสำคัญ เนื่องจากช่วยรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุให้คงอยู่ในสภาพเดิมก่อนที่จะเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมาถึง ช่วยป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานที่สำคัญถูกทำลายหรือเสียหาย ในส่วนวิธีการปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องตามหลักการ คือ ต้องแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ให้พร้อม ใช้อุปกรณ์สายกั้นที่เกิดเหตุ (police line) สำหรับจำกัดพื้นที่ให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ให้สัมผัส เขี่ยยับย่ำ หรือเคลื่อนย้ายวัตถุพยาน ในส่วนปัญหาและอุปสรรคพบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากไทยมุง รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุซึ่งส่งผลกระทบต่อความยากง่ายในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และเครื่องมือ-อุปกรณ์ที่ใช้ไม่ทันสมัย ตามลำดับ ในส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาความรู้ของอาสาสมัครกู้ภัย พบว่า ต้องการให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยเป็นประจำ เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(3) ผลการศึกษาด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี มีระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 20-30 ปี ช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุสูงกว่า 50 ปี ตามลำดับ และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่า P-value เท่ากับ 0.632 แสดงให้เห็นว่า อายุกับระดับความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กัน อายุไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความรู้ความเข้าใจ

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
20 - 30 ปี	46	8.39	1.84		
31 - 40 ปี	47	8.68	1.65		
41 - 50 ปี	32	8.25	1.81		
สูงกว่า 50 ปี	8	8.00	2.13		
รวมทั้งสิ้น	133	8.44	1.78	0.576	0.632

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 41-50 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี และช่วงอายุสูงกว่า 50 ปี ตามลำดับ และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่า P-value เท่ากับ 0.586 แสดงให้เห็นว่า อายุกับความคิดเห็นไม่มีความสัมพันธ์กัน อายุไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็น

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
20 - 30 ปี	46	40.65	3.56		
31 - 40 ปี	47	40.40	3.36		
41 - 50 ปี	32	40.56	3.14		
สูงกว่า 50 ปี	8	38.88	3.31		
รวมทั้งสิ้น	133	40.44	3.37	0.647	0.586

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่า P-value เท่ากับ 0.439 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กัน ระดับการศึกษาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจ

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	3	7.67	2.08		
มัธยมศึกษาตอนต้น	9	7.67	2.00		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	55	8.33	1.76		
อนุปริญญา/ปวส.	51	8.61	1.74		
ปริญญาตรี	15	8.87	1.80		
รวมทั้งสิ้น	133	8.44	1.78	0.947	0.439

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรี อนุปริญญา/ปวส. และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ตามลำดับ และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่า P-value เท่ากับ 0.545 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษากับความคิดเห็นไม่มีความสัมพันธ์กัน ระดับการศึกษาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคิดเห็น

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	3	42.33	2.08		
มัธยมศึกษาตอนต้น	9	41.33	2.64		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	55	40.13	3.54		
อนุปริญญา/ปวส.	51	40.25	3.42		
ปริญญาตรี	15	41.27	3.08		
รวมทั้งสิ้น	133	40.44	3.37	0.772	0.545

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับระดับความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 ปีขึ้นไป มีระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 1 ปี ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี ตามลำดับ และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีค่า P-value เท่ากับ 0.631 แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับระดับความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กัน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับระดับความรู้ความเข้าใจ

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
ต่ำกว่า 1 ปี	21	8.62	1.83		
1 - 5 ปี	40	8.58	1.70		
6 - 10 ปี	60	8.22	1.84		
11 ปีขึ้นไป	12	8.75	1.71		
รวมทั้งสิ้น	133	8.44	1.78	0.577	0.631

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 1 ปี ตามลำดับ และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีค่า P-value เท่ากับ 0.423 แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับความคิดเห็นไม่มีความสัมพันธ์กัน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานกับความคิดเห็น

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
ต่ำกว่า 1 ปี	21	39.81	2.76		
1 - 5 ปี	40	40.00	3.88		
6 - 10 ปี	60	40.77	3.29		
11 ปีขึ้นไป	12	41.33	2.77		
รวมทั้งสิ้น	133	40.44	3.37	0.940	0.423

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมกับระดับความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมมีระดับความรู้ความเข้าใจที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม และจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มีค่า P-value เท่ากับ 0.884 แสดงให้เห็นว่า การได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมกับระดับความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กัน การได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของระดับความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์การเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมกับระดับความรู้ความเข้าใจ

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
เคยเข้าร่วม	117	8.37	1.74		
ไม่เคยเข้าร่วม	16	8.44	1.79		
รวมทั้งสิ้น	133	8.44	1.78	0.146	0.884

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมกับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมมีระดับความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม และจากการทดสอบนัยสำคัญทาง

สถิติ พบว่า มีค่า P-value เท่ากับ 0.638 แสดงให้เห็นว่า การได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมกับความคิดเห็นไม่มีความสัมพันธ์กัน การได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของระดับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมกับความคิดเห็น

ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
เคยเข้าร่วม	117	40.06	3.83		
ไม่เคยเข้าร่วม	16	40.49	3.31		
รวมทั้งสิ้น	133	40.44	3.37	0.471	0.638

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุกับความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 ซึ่งกล่าวได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดเห็นและทัศนคติต่อการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุมาก ก็จะทำให้เกิดความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุมากตามไปด้วย ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
ความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	0.580	0.013
ความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	0.580	0.013

2) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

(1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ด้านวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย ผลจากการศึกษาพบว่าอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิมีจำนวนทั้งสิ้น 200 คน แยกกันปฏิบัติงานที่จุดเตรียมพร้อม (standby) รับแจ้งเหตุและให้การช่วยเหลือ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 7 จุด โดยในแต่ละจุดจะมีจำนวนอาสาสมัครกู้ภัยไม่เท่ากัน แต่ทุกจุดจะต้องมีจำนวนอาสาสมัครกู้ภัยไม่ต่ำกว่า 15 คน และพบว่าไม่ได้มีการจัดการการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยออกเป็นผลัดเนื่องจากอาสาสมัครกู้ภัยทุกท่านมีงานประจำเป็นของตนเอง โดยทุกแผนกจะมีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์-เครื่องมือเครื่องใช้ให้มีความพร้อมสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่เสมอ และพบว่าเมื่อแผนกวิทยุสื่อสารได้รับแจ้งเหตุ จะสอบถามข้อมูลสำคัญเบื้องต้นเพื่อให้ทราบว่าเป็นเหตุลักษณะใด ประเมินแล้วว่าต้องใช้จำนวนอาสาสมัครกู้ภัยเข้าไปให้ความช่วยเหลือจำนวนกี่คน ต้องใช้

อุปกรณ์ใดเข้าช่วยเหลือบ้าง แผนกวิทยุสื่อสารจะวิทยุไปแจ้งอาสาสมัครกู้ภัยที่ประจำจุดใกล้ที่เกิดเหตุที่สุด เพื่อให้รีบเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้ทันเวลา กรณีพบผู้บาดเจ็บเล็กน้อยในสถานที่เกิดเหตุ อาสาสมัครกู้ภัยจะช่วยปฐมพยาบาลให้แก่ผู้บาดเจ็บ กรณีพบผู้บาดเจ็บสาหัสในสถานที่เกิดเหตุ อาสาสมัครกู้ภัยจะรีบเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลเป็นลำดับแรก โดยใช้เส้นทางการเข้า-ออกสถานที่เกิดเหตุตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกำหนด เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไปพร้อมกับผู้บาดเจ็บด้วยทุกครั้ง กรณีพบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ อาสาสมัครกู้ภัยจะไม่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ โดยจะรอจนกว่าตำรวจและแพทย์นิติเวชจะมาถึงสถานที่เกิดเหตุก่อน ในช่วงระหว่างที่รอ อาสาสมัครกู้ภัยจะช่วยเหลืองานราชการตำรวจด้วยการใช้ อุปกรณ์สายกันสถานที่เกิดเหตุ (police line) ปิดล้อมกันพื้นที่เพื่อป้องกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

ด้านการวิเคราะห์จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมาก มีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่แตกต่างกับผู้ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย เนื่องจากในระหว่างการทำงานจะมีการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ทำให้อาสาสมัครกู้ภัยรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่แตกต่างกับอาสาสมัครกู้ภัยรุ่นเก่า และเมื่อมีการจัดอบรม ทางองค์กรก็ได้ส่งอาสาสมัครกู้ภัยรุ่นเก่าที่เคยผ่านการอบรมมาแล้วไปอบรมพร้อมกับอาสาสมัครกู้ภัยรุ่นใหม่ด้วย ส่งผลให้อาสาสมัครกู้ภัยทั้งรุ่นใหม่และรุ่นเก่าซึ่งมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่แตกต่างกันมากนัก กรณีของผู้ที่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกับคนที่ไม่เคยเข้าอบรม เนื่องจาก ผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม มีทักษะในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ จึงทำให้เมื่อฝึกอบรมแล้ว ความรู้ไม่ได้เพิ่มขึ้นเพราะเขาได้พัฒนาตัวเองมาก่อนแล้ว ในส่วนด้านความคิดเห็น กรณีอาสาสมัครกู้ภัยที่ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมมีความคิดเห็นมากกว่าอาสาสมัครกู้ภัยที่เคยได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม เนื่องจากอาสาสมัครกู้ภัยที่เคยได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมมาแล้ว มีความรู้ความเข้าใจอย่างดีแล้วจึงมีความคิดเห็นน้อยกว่าอาสาสมัครกู้ภัยที่ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรมซึ่งเมื่อได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่งผลให้มีความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุมากกว่าอาสาสมัครกู้ภัยที่เคยได้เข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม

(2) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

ผลการศึกษาการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 คน โดยใช้ข้อคำถาม 7 ข้อ พบว่า

ข้อที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีอายุ 31 ปี 20 ปี 29 ปี 40 ปี 33 ปี และ 35 ปี ตามลำดับ และพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 6 คน มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรี 3 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คน

ข้อที่ 2 ตำแหน่งงานและระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 6 คนดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนกกู้ชีพ หัวหน้าแผนกวิทยุสื่อสาร หัวหน้าแผนกกู้ภัยทางน้ำและปฏิบัติการค้นหาใต้น้ำ หัวหน้า

แผนกกู้ภัย-อุปกรณ์ตัดถ่าง หัวหน้าแผนกรถพยาบาล-รถฉุกเฉิน และหัวหน้าแผนกฝึกอบรม-พัฒนาบุคลากร ตามลำดับ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในมูลนิธิ 9 ปี 3 ปี 18 ปี 5 ปี 11 ปี 15 ปี ตามลำดับ

ข้อที่ 3 บทบาทหน้าที่ของแผนกในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับคดีชีวิตและร่างกาย พบว่า แผนกกู้ชีพ มีบทบาทในสถานที่เกิดเหตุ คือ ประเมินสภาพผู้ป่วยเบื้องต้น ให้การช่วยเหลือด้านการปฐมพยาบาลขั้นต้นแบบ EMR / EMT-B การช่วยฟื้นคืนชีพให้แก่ผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ แผนกวิทยุสื่อสารไม่ได้เข้าเผชิญในสถานที่เกิดเหตุ แต่มีบทบาทหน้าที่จากการได้รับแจ้งเหตุทางสายด่วน 1669 และทางหมายเลขโทรศัพท์ ของมูลนิธิ แผนกกู้ภัยทางน้ำและปฏิบัติการค้นหาใต้น้ำ มีบทบาทหน้าที่ 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่เป็นการกู้ภัยทางน้ำ เช่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ลอยคอ และกรณีที่เป็นปฏิบัติการค้นหาใต้น้ำ เช่น ลงค้นหาผู้สูญหายในน้ำบริเวณจุดเกิดเหตุหรือใกล้เคียง ค้นหาศพในน้ำ ค้นหาของกลางในน้ำ เป็นต้น แผนกกู้ภัย-อุปกรณ์ตัดถ่าง มีบทบาทโดยการนำอุปกรณ์ตัดถ่างเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานที่เกิดเหตุ แผนกรถพยาบาล-รถฉุกเฉิน มีบทบาทหน้าที่ขับรถกู้ภัยเพื่อไปถึงที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ณ จุดเกิดเหตุและนำส่งโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด แผนกฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ไม่มีบทบาทหน้าที่ในการทำงานในสถานที่เกิดเหตุ แต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนากับหน่วยงานภายนอก ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานที่เกิดเหตุ

ข้อที่ 4 วิธีปฏิบัติงาน พบว่า แผนกกู้ชีพ เมื่อได้รับแจ้งเหตุจะประเมินวิธีการปฏิบัติงานโดยอาศัยข้อมูลจากการรับแจ้งเหตุ เช่น กรณีพบผู้บาดเจ็บเล็กน้อย จะใช้รถและเครื่องมือ-อุปกรณ์สำหรับการปฐมพยาบาลของมูลนิธิเข้าไปช่วยเหลือ กรณีพบผู้บาดเจ็บสาหัสจะใช้รถของโรงพยาบาลมาเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บเพื่อนำส่งโรงพยาบาล

แผนกวิทยุสื่อสาร เมื่อได้รับแจ้งเหตุพบศพ จะประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและแพทย์นิติเวชให้ไปยังสถานที่เกิดเหตุ และประสานให้อาสาสมัครกู้ภัยไปถึงสถานที่เกิดเหตุ กรณีได้รับแจ้งเหตุพบผู้ได้รับบาดเจ็บ จะประสานกับอาสาสมัครกู้ภัยในจุดที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุให้เข้าไปช่วยเหลือปฐมพยาบาลและประสานกับทางโรงพยาบาลปลายทางและญาติของผู้บาดเจ็บ

แผนกกู้ภัยทางน้ำและปฏิบัติการค้นหาใต้น้ำ เมื่อได้รับแจ้งเหตุกรณีกู้ภัยทางน้ำเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ลอยคอ จะประเมินสถานการณ์แล้วสั่งการทีมเรือช่วยคนผิวน้ำ เมื่อขึ้นฝั่งจะให้ทีมกู้ชีพ ทีมรถพยาบาล-รถฉุกเฉิน ทำการคัดแยกผู้ป่วย เคลื่อนย้ายนำส่งโรงพยาบาล ในกรณีปฏิบัติการค้นหาใต้น้ำเพื่อค้นหาผู้สูญหายหรือศพ จะกันไทยมุงออกจากพื้นที่ แล้วหาข้อมูลผู้สูญหายจากคนเห็นเหตุการณ์ จากนั้นประชุมวางแผนการค้นหาโดยจัดทีมค้นหาใต้น้ำเป็น 2 ทีม เมื่อการค้นหาสำเร็จเคลื่อนย้ายร่างผู้เสียชีวิตขึ้นฝั่ง และให้แพทย์ทำการประเมินอีกครั้ง

แผนกกู้ภัย-อุปกรณ์ตัดถ่าง เมื่อรับแจ้งเหตุ ต้องสอบถามจากผู้แจ้งว่าผู้ประสบภัยอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ตัดถ่างประเภทใดเพื่อที่จะได้เตรียมอุปกรณ์เข้าไปช่วยเหลือได้ถูกต้องเมื่อไปถึงที่เกิดเหตุ รีบทำการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้วนำส่งโรงพยาบาล

แผนกรถพยาบาล-รถฉุกเฉิน เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องรวบรวมอาสาสมัครกู้ภัยที่ประจำอยู่กับแผนกรถไปช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด โดยทุกครั้งจะมีรถจักรยานยนต์ฉุกเฉินทางการ

แพทย์ (motorlance) ซึ่งเป็นรถจักรยานยนต์ฉุกเฉินทางการแพทย์วิ่งนำหน้า จุดมุ่งหมาย คือ การตรวจสอบเบื้องต้น การเข้าถึงตัวผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็วกรณีการจราจรติดขัดและใช้เส้นทางในกรณีที่รถพยาบาล-รถฉุกเฉินมีผู้บาดเจ็บสาหัสต้องรีบนำตัวส่งโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วน

แผนกฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ไม่มีบทบาทหน้าที่การทำงานในสถานที่เกิดเหตุ แต่จะคอยติดตามข่าวสารจากหน่วยงานภายนอก เพื่อส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานที่เกิดเหตุ

ข้อที่ 5 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือการจัดสัมมนาและอบรมทักษะพิเศษเฉพาะด้านให้สมาชิกในแผนก พบว่า หัวหน้าแผนกทั้ง 6 แผนก ได้มีการส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานที่เกิดเหตุ อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง และมีการจัดอบรมภายในเพื่อทบทวนความรู้ให้แก่บุคลากร เดือนละ 1 ครั้ง

ข้อ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน พบว่า ทุกแผนกที่ต้องทำงานในสถานที่เกิดเหตุประสบปัญหาและอุปสรรคเหมือนกัน คือ ไทยมุง สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุซึ่งส่งผลกระทบต่อความยากง่ายในการปฏิบัติงาน ขาดแคลนบุคลากร และอุปกรณ์-เครื่องมือไม่ทันสมัย

ข้อ 7 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาความรู้ของสมาชิกในแผนกให้มีความรู้ความสามารถในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ควรจัดให้มีการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยเป็นประจำ เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลภูมิหลังของหัวหน้าแผนกทั้ง 6 คน ในด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน แต่หัวหน้าแผนกทั้ง 6 คน มีความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีชีวิตและร่างกาย ทราบบทบาทหน้าที่ของแผนกตนเองว่าควรปฏิบัติเช่นไรเมื่อต้องเข้าเผชิญสถานที่เกิดเหตุ ทราบวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการเมื่อเข้าเผชิญสถานที่เกิดเหตุเป็นบุคคลแรก และสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการให้แก่บุคลากรในแผนกของตนเองได้ และสามารถจัดหลักสูตรอบรม สัมมนาให้แก่บุคลากรได้สอดคล้องกับการทำงาน แม้จะเกิดปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ดี

อภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับมาก คะแนนความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเท่ากับ 8.44 ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ข้อคำถามที่อาสาสมัครกู้ภัยตอบผิดตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ คือ ข้อที่ 3 , 4 , 5 และข้อที่ 10 ส่วนใหญ่เป็นข้อคำถามเชิงลบ โดยอาสาสมัครกู้ภัยเข้าใจผิดว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้อง จึงเป็นสาเหตุให้กลุ่มตัวอย่างตอบผิด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tongtavee, J. (2018) ซึ่ง

พบว่า ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่กู้ภัย มูลนิธิพิทักษ์กาญจน์ ต่อการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ในส่วนของข้อคำถามที่เจ้าหน้าที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ คือข้อที่ 7 , 12 , 13 และข้อที่ 14 ส่วนใหญ่เป็นข้อคำถามเชิงลบ คำตอบที่ถูกต้องคือ ไม่ใช่ ซึ่งอาจจะทำให้เจ้าหน้าที่กลุ่มตัวอย่างเกิดความสับสนในข้อคำถาม จึงเป็นสาเหตุให้เจ้าหน้าที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิด

ประเด็นที่ 2 ด้านความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายปิด ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง คะแนนความคิดเห็นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 40.44 ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suebpongsiri, S. (2003) ซึ่งพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย มูลนิธิป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง คะแนนความคิดเห็นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 119.28

ด้านความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยมีความเห็นว่าการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องตามหลักวิชามีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siricharnsook, S.(1998) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา” ผลการศึกษาพบว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งสำคัญในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Singh, H.N. (2021) ได้กล่าวถึงสถานที่เกิดเหตุว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่เข้าไปถึงสถานที่เกิดเหตุคนแรก คือ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และกันผู้ไม่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phago, R.J. (2017) ผลการศึกษาพบว่า การกระทำของผู้ที่เข้าถึงที่เกิดเหตุเป็นคนแรกมีบทบาทในการสืบสวนคดีอาญาและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

ในส่วนของวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องตามหลักการ พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยมีความเห็นว่าจะต้องแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ไม่สัมผัสเหยียบย่ำ เคลื่อนย้ายวัตถุพยานใดๆในสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sadudee, S. and Niyomdech M. (2018) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครรับรู้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุพยาน และอาสาสมัครรับรู้ว่าจะต้องสัมผัสกับวัตถุพยานต้องสวมถุงมือก่อนจับ

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจากไทยมุงที่ไม่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุซึ่งส่งผลต่อความยากง่ายในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ เครื่องมือ-อุปกรณ์ที่ใช้มีสภาพเก่าใช้งานมาหลายปี เครื่องมือ-อุปกรณ์ที่ใช้ไม่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sankaewkad, S. (2021) ผลการศึกษาพบว่า การออกปฏิบัติการของทีมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ ไทยมุง การที่ทีมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินไม่ได้รับความร่วมมือจากไทยมุงผู้ป่วยญาติของผู้ป่วย และพยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

ประเด็นที่ 3 ด้านการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยว่าข้อมูลภูมิหลังมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ พบว่า ด้านอายุและระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันในเรื่องความรู้ความเข้าใจ กล่าวได้ว่า อายุและระดับการศึกษาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความรู้ความเข้าใจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tongtavee, J.

(2018) ซึ่งพบว่า ปัจจัยภูมิหลังด้านอายุและระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่กู้ภัย มูลนิธิพิทักษ์กาญจน์ ไม่มีความสัมพันธ์กันในเรื่องความเข้าใจต่อการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

ยกเว้นด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยและการสัมมนาและการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยและการสัมมนาและการฝึกอบรม ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความรู้ความเข้าใจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suebpongsiri, S. (2003) ซึ่งพบว่า ระยะเวลาปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยและการเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา ก่อให้เกิดความแตกต่างต่อความรู้การป้องกันรักษาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ

ในส่วนของสมมติฐานการวิจัยว่าข้อมูลภูมิหลังกับความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยและการสัมมนาและการฝึกอบรม ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความคิดเห็น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suebpongsiri, S. (2003) ซึ่งพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

ในส่วนของสมมติฐานการวิจัยในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 กล่าวได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดเห็นและทัศนคติต่อการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น อาสาสมัครกู้ภัยมีความรู้ความเข้าใจด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุมาก ก็จะทำให้เกิดความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุมากตามไปด้วย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suebpongsiri, S. (2003) โดยผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความคิดเห็นต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ความรู้สัมพันธ์กับความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

บทสรุป

การศึกษาเรื่องการประเมินความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในด้านการป้องกันที่เกิดเหตุ ในคดีต่อชีวิตและร่างกาย : กรณีศึกษามูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสัทธิบ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน ระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสว่างโรจนธรรมสถานสัทธิบ ขอบเขตของเนื้อหาศึกษาเฉพาะคดีชีวิตและร่างกาย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครกู้ภัย จำนวน 133 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นหัวหน้าแผนก จำนวน 6 คน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนและค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติที่ 0.05 ในส่วนของการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่จัดบันทึกและถอดเทปจากคลิปเสียงที่บันทึกไว้มาบรรยายสรุปเชิงพรรณนา

การวิจัยในครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่ มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมาแล้ว 6-10 ปี ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและการฝึกอบรม ในด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.44 ในด้านความคิดเห็น พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 40.44 และพบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือคือ 1) ปัญหาไทยมุง 2) สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุซึ่งส่งผลต่อความยากง่ายในการปฏิบัติงาน 3) ขาดแคลนบุคลากร 4) อุปกรณ์-เครื่องมือไม่ทันสมัย สำหรับแนวทางในการพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ การจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการไทยมุงและวิธีการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง รวมถึงจัดตารางการทำงานให้อาสาสมัครกู้ภัยเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและจัดหางบประมาณเพิ่มเติมเพื่อทำการจัดซื้อเครื่องมือ-อุปกรณ์ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

- 1) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการฝูงชนอย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีการใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่สามารถสั่งการให้คนไทยมุงปฏิบัติตามได้อย่างสุภาพและชัดเจน
- 2) จัดตารางการทำงานให้อาสาสมัครกู้ภัยเข้าปฏิบัติหน้าที่ตามตารางการทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในภาวะฉุกเฉิน
- 3) จัดหางบประมาณเพิ่มเติม เพื่อทำการจัดซื้อเครื่องมือ-อุปกรณ์ให้ทันสมัย
- 4) ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยเป็นประจำ เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Ferdico, J.N. (1979). Criminal Procedure for the Law Enforcement Officer. St. Paul Minn: West Publishing & Co.Ltd, 1979
- Phago, R.J. (2017). Evaluation of the Role of the First Responder at the Crime Scene. Master of Arts in Criminal Justice, University of South Africa.
- Sadudee, S. and Niyomdech M. (2018). Knowledge and Understanding of forensic and medical evidence by rescue volunteer Sawangprateep Sriracha in Chonburi province. Journal of Criminology and Forensic Science , Volume 4 Number 2 July – December 2018.
- Sankaewkad, S. (2021). Knowledge and Understanding of Nonthaburi Emergency Medical

- Service Personnel for the Protection of Crime Scene and Forensic Evidence. Journal of Criminology and Forensic Science, Volume 7 Number 1 January - June 2021.
- Schiro, G. (2002). Protecting the crime scene. Available from:[http://www. Crime-science-investigator.net/evidenc 1.html](http://www.Crime-science-investigator.net/evidenc1.html)
- Singh, H.N. (2021). Crime Scene Investigation. International Journal of Science and Research (IJSR), 10(11), 642-648. DOI: 10.21275/SR211112005543
- Siricharernsook, S.(1998). Crime scene protection. A Thesis of Master of Laws, Chulalongkorn University.
- Suebpongsiri, S. (2003). Knowledge and opinions of Poh Tek Tung Foundation's Rescue Unit about protecting and preserving physical evidence at crime scenes. A Thesis of Master of Arts in Sociology , Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.
- Tongtavee, J. (2018) . Understanding and Opinions of Pitakkarn foundation Rescue Officers on Protection and Preservation of Physical Evidence at Crime Scenes. A Thesis of the Requirements for Master of Science (FORENSIC SCIENCE), Silpakorn University.